

SVERIGES NEUROPSYKOLOGERS FÖRENING

Riktlinjer för observatör vid neuropsykologisk testning

Sveriges neuropsykologers förening (SNPF) antog dessa riktlinjer vid ett styrelsemöte 2019-01-23.

Syfte

SNPF har uppmärksammat att det i den kliniska vardagen kan uppstå situationer då psykologer får förfrågningar från olika aktörer om närvaro vid eller inspelning av neuropsykologisk testning. Svenska riktlinjer för observatör vid neuropsykologisk testning har saknats. Denna fråga kan vara svår att besvara för den enskilda psykologen, därför har SNPF tagit fram dessa riktlinjer.

Riktlinjer

SNPF har beslutat att observatörer vid neuropsykologisk testning bör undvikas frånsett då;

1. Observatören är psykologstudent, PTP-psykolog eller legitimerad psykolog och som håller på att lära sig testadministration.
2. Testpersonen inte behärskar testledarens språk och en tolk behövs för att kunna förklara testförfarandet och för att samla in information.
3. Testpersonen har särskilda behov och/eller är barn samt behöver extra stöd av exempelvis anhörig eller assistent för att kunna genomföra en testsession.

Övriga observatörer avrådes utifrån att deras närvaro påverkar testpersonens (och testledarens) prestation negativt och därmed testresultatens validitet.

Bakgrund

American Board of Professional Neuropsychology (ABPN) refererar i sina riktlinjer¹ för neuropsykologisk testning med observatör till forskning som påvisat att observatörer inverkar negativt på testpersonens prestation på test som avser mäta exekutiva funktioner, uppmärksamhet, processhastighet samt minne/framplockning av information. Vidare understryker ABPN att neuropsykologiska tester har utvecklats och standardiserats utan närvaro av observatör, vilket innebär att data som samlas in utanför de standardiserade procedurerna saknar motsvarande validitet.

SNPF anser att även testledarens prestation sannolikt påverkas vid deltagande av observatör. Vidare bör inte uppgifter i psykologiska test spridas utanför angivet användningsområde eftersom okontrollerad spridning av testuppgifter medför att testet snabbt förlorar i värde för sitt avsedda ändamål. Testmaterial ska förvaras så att tillgång begränsas till behöriga användare och testens integritet upprätthålls. För testsekretess gäller Offentlighets- och sekretesslag (2009:400), 17 kap 4§.

Utifrån ovan beskrivna faktorer och utifrån etiska överväganden bör därmed testledare avböja förfrågningar om att spela in testningen med elektronisk utrustning och/eller till exempel låta en advokat i ett rättsligt mål observera testförfarandet. Testledaren har i dessa situationer möjlighet att helt frånsäga sig uppdraget förutsatt att testpersonen inte direkt far illa av detta.

Tillfällen då observatör är aktuell

Då observatör vid neuropsykologisk testning är aktuell, och observatören inte har en aktiv roll under testförfarandet, bör denne placeras snett bakom testpersonen. En tolk bör placeras inom synhåll för både testpersonen och testledaren. Testpersonen ska alltid få information om observatörens roll.

¹ Lewandowski et al "Policy Statement of the American Board of Professional Neuropsychology regarding Third Party Observation and the recording of psychological test administration in neuropsychological evaluations", i: Applied Neuropsychology: Adult. 2016 Vol. 23, Nr. 6, s 391-398.

Vid de testtillfällen en observatör deltar bör detta framkomma i testledarens skriftliga bedömning. Bedömningen ska även innehålla ett övervägande på vilket sätt observatörens närvaro har påverkat testsituationen och testdeltagarnas prestation.

Appendix

Arbetsgruppen för riktlinjer för observatör vid neuropsykologisk testning har bestått av Nils Malmström (ordförande), Kristina Hedman, Christian Oldenburg och Tomas Alsjö.